

Avram Iancu - 150

Cetatea Cavalerilor

Nr. 6 (22) / Iunie 2022

Nr. 6 (22) / Iunie 1922

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOȘINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

24 Iunie - ZIUA PORTULUI NAȚIONAL ROMÂNESC. DESPRE IEA ROMÂNESCĂ ȘI CĂMAȘA POPULARĂ LA ROMÂNI

Prof. Ioan GRĂDINARU¹

În comunitățile românești din întreaga lume, Ziua Universală a Iei și a Cămășii Naționale este sărbătorită la data de 24 iunie, iar în calendarul creștin ortodox găsim consemnat Sânzienele sau Drăgaica.

Sânzienele sunt în mitologia românească zâne bune din clasa ielelor, iar în unele zone ale țării sunt supranumite și Drăgaica, manifestându-se potrivit superstiției, în ziua Nașterii Sf. Prooroc Ioan Botezătorul din 24 iunie.

SFÂNTĂ, SMERITĂ ȘI FERICITĂ ASOCIERE ca în data de 24 iunie să sărbătorim ziua portului național, să ne închinăm Sfântului Ioan Botezătorul și să marcăm Sânzienele, Drăgaica. Ziua de 24 iunie reprezintă trecerea de la echinocliul de primăvară la cel de vară, fiind și cea mai lungă zi din an.

În anul 2013, **condusă de un puternic sentiment național, o COMUNITATE** constituită prin intermediul rețelei de socializare, facebook, denumită „**La Blouse Roumaine**” a reușit să creeze un eveniment special, declarând 24 iunie, „**ZIUA UNIVERSALĂ A IEI**”, zi în care românii sunt îndemnați a purta IE/CĂMAȘĂ POPULARĂ, indiferent în ce colț al lumii s-ar afla.

Nu este o sărbătoare națională oficială în România, dar Ziua universală a iei se sărbătorește în Republica Moldova, fiind notificată oficial de Ministerul Culturii, ia/cămașa românească este celebrată anual pe șase continente și în peste 50 de țări. Deși există multe voci importante care susțin promovarea iei peste hotare, **ia este un brand, simbol de țară neoficial.**

Comunitatea **La Blouse Roumaine** speră ca în curând să existe un INSTITUT DEDICAT IEI, care să funcționeze atât ca o autoritate care ar putea acorda CERTIFICATE DE AUTENTICITATE IILOR, cât și ca spațiu de cercetare a iei.

Institutul de etnografie și folclor „Constantin Brăiloiu” din București a realizat un album în care specialiștii au adunat mii de cămăși populare din peste 800 de sate. Acest album face parte dintr-un demers mai amplu, un dosar pe care autoritățile îl pregătesc pentru UNESCO, în speranța că IA/CĂMAȘA NAȚIONALĂ va fi inclusă în curând în patrimoniul mondial.

¹Articol apărut pe 21 iun. 2022 în Revista *Luceafărul*

Avram Iancu - 150

Cetatea Cavalerilor

Nr. 6 (22) / Iunie 2022

Așa cum apar informațiile din perioada respectivă, ziua de 24 iunie nu a fost aleasă întâmplător, deoarece această zi a fost denumită „Ziua de Sânziene”. O sărbătoare asociată cultului recoltei, vegetației și fertilității, dar și soarelui.

Sânzienele sunt florile Sfântului Ioan, denumite și Drăgăicile, sunt destul de mirositoare, având aroma mierii de albine, are flori mici galbene și cresc în toate zonele din țară. Este o sărbătoare care cinstește roadele câmpului, având rădăcini în mitologia greacă și cea romană.

Cred că azi, **de ziua mondială a IEI**, nu stric petrecerea nimănu dacă pun în discuție ortografia corectă a numelui care ne este atât de drag. Lingvistul și scriitorul Ion Coja precizează: IE, forma singular nearticulată (mi-am cumpărat o ie). IA, forma articulată de nominativ singular (este ia mea). IEI, genitiv-dativul singular (mânicile ie).

De-a lungul timpului, costumul bărbaților și al femeilor s-a diferențiat tot mai mult, iar tunica pe care o purtau în primele momente ambele sexe a început să capete caractere distincte. Veșmântul femeiesc s-a transformat astfel în **ia românească tradițională** din zilele noastre, iar la bărbați în **cămașă națională** cu mânecă lungă sau mânecă scurtă.

În prezent, portul popular autentic, care amintește de portul dacilor, poate fi întâlnit în multe zone din România, cu preponderență în zonele montane, unde influențele culturale s-au păstrat mai bine.

Istoricul Constantin C. Giurescu consemnează: „**Părți ale costumului popular românesc, așa cum s-a păstrat el în regiunile muntoase ale țării, și anume gluga, opincile cu gurgui, cioarecii sunt de origine dacică**”.

Despre cămășile naționale și ia femeilor, Aurelia Doagă în lucrarea Cusături românești, 1978, scria că: „Portul românesc prezintă două caracteristici esențiale: **unitatea și continuitatea sa**. Prin **continuitate** înțelegem drumul parcurs de portul popular născut pe străvechea vatră a civilizației dace, până în zilele noastre. Prin **unitate** trebuie să înțelegem acele trăsături, acele aspecte esențiale care se văd în portul românesc din întreaga țară”.

Ia era realizată la început din in, cânepă, lână, iar mai târziu și din bumbac tors la fuior. Era împodobită preponderent cu broderii la mâneci, piept și gât.

O altă caracteristică a costumului femeilor îl reprezintă folosirea culorii, fondul trăsăturilor din in, cânepă sau lână fiind alb. „**Costumul popular este un prețios document artistic, social și istoric**”, consemna foarte interesant Leocadia Ștefănescu în lucrarea Culegere de cusături populare.

Primele ii pot fi văzute pe Columna lui Traian și pe Monumentul de la Adamclisi, iar cea mai veche și autentică reprezentare a costumului popular românesc se poate vedea în Cronica pictată de la Viena, din 1330, iar cele 147 de ilustrații ale documentului sunt o sursă pentru istoria culturală a românilor.

După Marea Unire din anul 1918, ia/cămașă națională au fost promovate ca un simbol unitar al românilor, portul popular fiind asemănător în toate zonele. Dacă te deplasezi dintr-o zonă în alta a României, poți fi surprins de varietatea de motive tradiționale care împodobesc iile. Sunt povești brodate pe ii de fiecare mână de femeie, povești care unesc același univers cultural și care apropie oameni diferiți.

Deseori, frumusețea ieii românești a depășit granițele țării, aceasta apare reprezentată în tablourile pictorului Henri Matisse, cel mai cunoscut tablou fiind **La blouse roumaine**, realizat în 1934.

Una dintre operele de artă care înfățișează o țărancă româncă în port popular este celebra **România revoluționară**, tablou pictat de Constantin Daniel Rosenthal și care a fost simbolul revoluției de la 1848. Muza sa a fost soția revoluționarului C. A. Rosetti, rămasă în istorie drept Maria Rosetti, prima ziaristă din România.

De-a lungul timpului, ia a atras atenția a numeroși artiști celebri, renumitul designer **Yves Saint Laurent** a dedicat o întreagă colecție inspirată de ia românească, spunându-se că piesele sale sunt **identice cu cele românești**.

În anul 2017, **Ziua universală a ieii** s-a sărbătorit și la Milano, unde a avut loc evenimentul „**La Giornata Universale dell IA**, un fel de șezătoare de pe vremuri transpusă în timpuri prezente, unde s-au celebrat jocul, cântatul, poezia, arta și portul popular românesc.

O ie poate fi o lecție de istorie, dar pentru a învăța avem nevoie de exercițiu și timp. Fiecare dintre noi poate ajunge să facă diferența între ce este autentic și ce este fals, între ce este tradițional și ce este importat.

Avram Iancu - 150

Cetatea Cavalerilor

Nr. 6 (22) / Iunie 2022

Uneori vom întâlni „ii” în boutique-uri, mall-uri, supermarketuri, cele mai multe aduse din China. Sunt prezentate în forme frumoase la prețuri mici, cu un conținut golit de orice este tradițional românesc, fără nici o origine, motivele prezente pe acestea neavând nici o legătură cu simbolistica populară. Am văzut la târgul Drăgaica din Buzău un magazin imens, unii cumpără și se laudă că poartă ie/cămașă națională.

Ile confecționate în zilele noastre au prețuri variabile, dar mult mai scăzute față de piesele rare, vechi (aproximativ între 300 și 500 lei). Îmi place tare mult portul național, popular, mi-am confecționat două cămăși, cu mânecă lungă și scurtă, la comandă la un meșter popular din Bisoca, județul Buzău (pe internet, Mariana Liliana Trifu).

A purta ie nu este un gest naționalist, cum încearcă să interpreteze unii. Fie că este la modă sau nu să porți o ie/cămașă națională, este preferința fiecăruia, iar motivele la fel. Cu fiecare ie achiziționată într-o familie se va păstra și se va ajuta să se formeze multe generații care să ducă mai departe această artă românească.

Sunt impresionat de activitatea culturală, națională, de portul popular românesc din NORDUL BUCOVINEI. Ca teritoriu este cât județul Buzău, dar nu se poate compara cu nici un județ din România, bucovinenii știu că asta îi deosebește de ceilalți, că sunt români și de câte ori au ocazia se prezintă în costume naționale, tradiționale.

La fiecare comună este o casă de cultură, cu formații de dansatori, cor și instrumentiști, toți îmbrăcați în costume naționale românești. **Vă iubim și vă susținem dragi români bucovineni, chiar dacă guvernul României v-a abandonat, donat Ucrainei fără nici o condiție, iar acum vă morfeciorii în războiul nedrept pentru apărarea patriei.**

IA/CĂMAȘA NAȚIONALĂ nu se va demoda niciodată și va fi un element de îmbrăcăminte impecabil și ne va scuti de grija unui eșec vestimentar. Este important de menționat că românii, chiar dacă uneori sunt puțini la număr, **le poartă cu MÂNDRIE.**

UNITATE ȘI SPERANȚĂ ROMÂNI PRIN PORTUL NAȚIONAL, POPULAR !

Bibliografie:

1. Doagă, Aurelia. *Cusături românești*, București : Editura Ion Creangă, 1978;
2. Pintilescu, Ana. *Modele de cusături românești*, București ; Editura Tehnică , 1977;
3. Petrescu, Paul; Stoica, Georgeta. *Arta populară românească*, București : Editura Meridiane, 1981

Foto : *Axa Buzăului*

Portul iei - imagini ale redacției - Cetatea Cavalerilor

Regina Maria cu ie românească

Avram Iancu - 150

Cetatea Cavalerilor

Nr. 6 (22) / Iunie 2022

4

Principesa Maria, viitoarea Regină Maria a României îmbrăcată în costum național.

Detaliu de IE din colecția Muzeului Metropolitan de Artă din New York

Cămașa tradițională românească era confecționată din pânză de in sau de cânepă, din borangic sau mătase. Simbolul cel mai des întâlnit era crucea, simbol solar stilizat poziționat central. Primele ii pot fi văzute pe Columna lui Traian și pe monumentul de la Adamclisi, iar cea mai veche și autentică reprezentare a costumului popular se poate vedea în Cronică pictată de la Viena, din 1330, cele 147 de ilustrații ale documentului fiind o sursă pentru istoria culturală din secolul al XIV-lea.

Avram Iancu - 150

Cetatea Cavalerilor

Nr. 6 (22) / Iunie 2022

5

1939 - Cămașă țesută, cusută și purtată de Simion (n. Buboii) Sabina - Rădulești Satu Mare